

[Chr. Madsen.]

tion af arbejdsløshedskasserne. Den administration, man har i øjeblikket, er alt for knudret. Man skal vel hen til det, som de ærede medlemmer hr. Bladt og hr. Hans Rasmussen har udtalt sig om, nemlig at disse arbejdsløshedskasser skal slås sammen. Lad os bare forsøge en diskussion omkring disse problemer i udvalget. Jeg er indstillet på det og vil også tro, at jeg kan få min folketingsgruppe til at gå med til det, men det er da ganske klart, at når man skal til at se på alle disse problemer om strukturændringer o. s. v., må det bærende i hele denne debat være, at disse dagpengesatser skal forhøjes, man skal have ændret arbejdsløshedsunderstøttelsen, arbejdsanvisningslovens grundlag.

Jeg skal ikke komme ind på flere problemer, dog måske den lille ting, som det ærede medlem hr. Grøndahl sagde om tykt stribet valgfæsk. Ja, ja, det kan man opfatte, på hvilken måde man vil, men færdes man i de områder, hvor arbejdsløsheden raser til trods for den høje beskæftigelse, og ser folk gå arbejdsløse i lange perioder, bliver man mange gange meget irriteret over de udtalelser, der kommer her fra denne talerstol om den fulde beskæftigelse og dens velsignelser. Jeg kan forsikre det ærede medlem hr. Grøndahl om, at tankerne med dette forslag hverken er tykt eller tyndt stribet valgfæsk; det drejer sig om at få forandret noget, der i høj grad er urimeligt i vort land i øjeblikket.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg synes ikke, at de udtalelser, som det ærede medlem hr. Chr. Madsen fremførte om arbejdsløshedskassernes repræsentanternes manglende vilje til at virke for medlemmernes interesser, skal stå uimodsagt. Det er klart tilkendegivet over for mig også i en skriftlig henvendelse, at man i høj grad har medlemmernes interesser for øje. Man finder bare ikke, at det her foreliggende er det rigtige at arbejde videre på. Man har ønske om principielle ændringer, men jeg synes ikke, det er en rigtig fremstilling af tingene at give her.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Chr. Madsen): Ja, mange ting kan give anledning til

misforståelser. Jeg har sagt her, og det vil jeg sige igen, at jeg meget gerne vil høre arbejdsløshedskassernes argumentation for, at de ikke kan gå ind for det lovforslag, som vi her har fremsat, og hvori det primære er en forhøjelse af dagpengesatserne. Mere har jeg ikke sagt, og mere skal der ikke lægges deri.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Hvis det primære for det ærede medlem er en forhøjelse af arbejdsløshedssatserne, forstår jeg ikke, at man kæder det sammen med en lang række principielle problemer, som kræver langvarige og grundige undersøgelser.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagstillerne (Chr. Madsen): Det primære er, at arbejdsløshedsunderstøttelsens dagpengesatser skal forhøjes. Hvis man vil gå med til det i udvalget i en fart, er vi parat til at stryge en hel del af det, vi har foreslået, og eventuelt løse disse spørgsmål på et senere tidspunkt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Bladt: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Gottschalck-Hansen, Axel Kristensen, Erik Eriksen, Foged, Poul Møller, Poul Sørensen, Thestrup og Ib Thyregod har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Gottschalck-Hansen): På venstres og det konservative folkepartis vegne skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag

[Gottschalck-Hansen.]

til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden.

Når forslagsstillerne har foretrukket et forslag til beslutning af folketinget fremfor et lovforslag om ophævelse af de paragraffer i loven om vurdering og beskatning til staten af fast ejendom (§§ 51-73), der omhandler grundstigningsskylden, er årsagen dels de virkninger, grundstigningsskylden har for andre lovområder, dels det behov for visse overgangsbestemmelser, bl. a. for endnu ikke afsluttede ejendomshandler, der muligvis kan opstå ved en ophævelse af grundstigningsskylden.

Forslagsstillerne finder det rigtigst, at disse forhold nærmere drøftes i et udvalg med eventuel sagkyndig bistand fra finansministeriet, inden endeligt lovforslag udformes og fremsættes i tinget. Det fremgår heraf, at det er forslagsstillernes ønske, at der nedsættes et folketingsudvalg, som kan behandle vort forslag til beslutning mellem dettes første og anden behandling i folketinget.

Den almindelige grundstigningsskyld, der indførtes i 1933 og senere er blevet ændret og skærpet adskillige gange, sidst i 1960, har to angivne hovedformål nemlig at inddrage såkaldt samfundsskabte grundværdier til fordel for det offentlige og at beskatte jordværdierne, så de tvinges over i den i økonomisk henseende mest hensigtsmæssige udnyttelse.

Hvad man end kan mene om disse formål, så har al praktisk erfaring vist, at de ikke har kunnet opnås, hvorimod grundstigningsskylden har medført en række ulemper og skabt en ulighed i ejendomsbeskatningen, der føles som en stor og stadig stigende uretfærdighed.

Ved den forestående 13. almindelige vurdering ventes det, at grundværdierne vil stige op mod 125 pct. Det er den hidtil største stigning mellem to vurderinger, og der er al mulig grund til at understrege, at denne stigning i vid udstrækning er fremkaldt af, at regeringen ikke har villet gennemføre en ændring i byreguleringsloven eller andre foranstaltninger, hvorved der kunne fremkomme et forøget udbud af jord, som alene kunne have sikret en roligere prisudvikling. Næsten hele den stigning i vurderingssummerne, der vil blive kon-

stateret ved næste ejendomsskyldsvurdering, vil antagelig blive betragtet som afgiftspligtig grundværdistigning. Ud fra den gældende lovgivnings synspunkter vil dette betyde, at det offentlige på én gang inddrager op til halvdelen af værdien for de enkelte parceller. Med den nuværende fart i prisudviklingen på jordmarkedet vil det ikke vare længe, før det offentlige har beslåglagt en større del af jordværdierne, end ejeren selv besidder, og man må forudse et tidspunkt, hvor ejerne efterhånden kun ejer en brøkdel af deres lovligt erhvervede jordarealer.

Inden jeg går over til en nærmere motivering af vort forslag, skal jeg fremhæve følgende punkter som afgørende for ønsket om grundstigningsskyldens fuldstændige bortfald:

For det første frembyder grundstigningsskylden som allerede nævnt en alvorlig trussel mod den bestående ejendomsret, men den vil tillige være en hindring for, at nye befolkningsgrupper kan sikre sig ejendom og opnå den frihed og selvstændighed i tilværelsen, som beror på retten til at eje faste værdier.

For det andet medfører grundstigningsskylden en urimelig og vilkårlig skattemæssig forskelsbehandling, således at ejendomme af nøjagtig samme størrelse og beliggenhedsværdi beskattes på vidt forskellig måde.

For det tredje bevirker de eksisterende — og, så længe loven opretholdes, nødvendige — henstandsregler for en- og tofamiliehuse, at parcelhusejerne fastlåses ved deres ejendomme.

For det fjerde bidrager grundstigningsskylden til at øge spændvidden mellem huslejeniveauerne, da den som regel belaster nyopførte og dyrere lejligheder med en højere skat end ældre ejendomme. Forskelsbehandlingen mellem parcelhuse og etageejendomme, som end ikke har *henstand* med grundstigningsskylden, må i det hele taget anses for ganske uholdbar.

For det femte hæmmer grundstigningsskylden erhvervslivet, herunder navnlig industrien, i dets udviklingsmuligheder, fordi den virker som en særskat på de arealer, der er reserveret for udvidelser. Ud fra et konkurrencemæssigt synspunkt må grund-

[Gottschalck-Hansen.]

stigningsskylden i det hele taget anses for yderst betænkelig, da en tilsvarende beskatning ikke kendes og ikke agtes indført i de øvrige europæiske lande.

For det sjette pålignes grundstigningsskylden på basis af grundvurderinger, der er behæftet med så stor usikkerhed, at de slet ikke er egnede som grundlag for en skatteudskrivning af det omfang, som den afgiftspligtige grundstigning har udviklet sig til.

Grundstigningsskyldens hovedbetragtning er, at den del af en grunds værdiforøgelse, som skyldes samfundets udvikling, skal inddrages til fordel for det offentlige. Uanset om man sympatiserer med denne tanke eller ej, har al erfaring vist, at den ikke lader sig praktisere. Det har aldrig været og vil i fremtiden heller ikke blive muligt at give en fast, afgrænset og holdbar definition af begrebet samfundsskabt værdi. Som følge heraf er bl. a. den værdistigning, der skyldes forringelse i pengeværdien, også gjort til genstand for beskatning gennem grundstigningsskylden, uden at en sådan stigning på nogen måde kan siges at hidrøre fra en positiv indsats fra samfundets side. Grundstigningsskylden er herved blevet et yderst farligt våben i samfundets hånd, idet den belønner en letsindig økonomisk politik, der fremkalder pris- og omkostningsstigning. Øget inflation vil gennem grundstigningsskylden automatisk forøge det offentlige formueværdier på borgernes bekostning, for så vidt som den medfører, at større og større dele af grundværdierne kommer i det offentlige besiddelse.

Hertil kommer den ulighed for loven, som grundværdistigningsskylden udsætter borgerne for. Grundværdistigningsskylden beregnes på grundlag af vurderingerne til ejendomsskyld, men det er en kendsgerning, at disse vurderinger er behæftet med meget stor usikkerhed. Forslagsstillerne har i bemærkningerne til lovforslaget henvist til en udtalelse af landsskatteretten, hvori det hedder, at det i udbyggede kvarterer er „ugørligt at ansætte grundværdien med større sikkerhed“. I et retssamfund kan lovgivningsmagten ikke sidde en sådan udtalelse overhørig. Man kan ikke basere en lovgivning, der har så vidtgående konsekvenser for den enkelte borger, på et grund-

lag, der i realiteten må betragtes som ret tilfældigt.

Men generelt gælder, at det ikke er muligt for vurderingsmyndighederne blot med nogenlunde sikkerhed at fastsætte grundlaget for den afgiftspligtige grundstigning, idet grundstigningsskylden pålignes som forskellen mellem to højst usikre vurderinger, nemlig den aktuelle grundværdi minus grundværdien i 1950. Det er forholdet mellem disse to vurderinger, der er afgørende for, hvilken grundstigningsskyld der pålignes den enkelte ejendom, og hver af disse vurderinger kan være påvirket af rene tilfældigheder, som uden videre nedfældes i beskatningen. Men hertil kommer, at den afgiftspligtige grundstigning beregnes på grundlag af et i forhold til udviklingen i de forskellige kvarterer tilfældigt år (1950), hvilket medfører, at de dengang ubebyggede områder har meget lave nulpunktsværdier, således at grundstigningsskylden i særlig grad kommer til at ramme de nye kvarterer. Afgiftspligtens størrelse beror i højeste grad på, om en ejendom er udstykket før eller efter 1950, hvis jorden før denne dato var vurderet som landbrugsjord.

Jo stærkere prisudviklingen er på ejendomsmarkedet, des flere omvurderinger der finder sted, des mere graverende bliver den bestående lovs urimeligheder med hensyn til vilkårligheder og forskelsbehandling. Vurderingsapparatet er ikke — og vil i praksis aldrig kunne komme til at fungere — tilstrækkelig nøjagtigt til blot tilnærmelsesvis at opfylde de krav, som grundstigningsskylden stiller.

Medens grundstigningsskylden på længere sigt søger at inddrage ikke blot de egentlige samfundsskabte værdier, men langt mere, har den indtil nu i praktisk talt alle tilfælde fungeret på den måde, at det er blevet køberen og ikke sælgeren, der er kommet til at bære byrden i form af afgiften til det offentlige. Trods talrige ændringer af loven siden 1933 er det ikke lykkedes på dette aldeles afgørende punkt at få udformet loven i overensstemmelse med sit formål. Det har været og er køberen, der i det væsentligste har måttet overtage grundstigningsskylden, idet sælgeren først har fastsat den pris, hvortil han ønsker at

[Gottschalck-Hansen.]

afhænde, hvorefter parterne har vedtaget, at køberen skal bære grundstigningsskylden. Vort forslags bemærkninger henviser i denne forbindelse til en erklæring fra Advokatrådet, hvoraf det fremgår, at det er sædvanligt, at parterne i en ejendomshandel først enes om en pris uden afgiftspligtig grundværdistigning og derefter ved slutsedlens oprettelse lægger den afgiftspligtige grundstigning til købesummen med det beløb, som den efter vurderingsmyndighedernes oplysninger viser sig at andrage. Man kan ikke få noget klarere udtryk for, at loven overhovedet ikke opfylder sine forudsætninger.

Gennem det såkaldte konjunkturtillæg søgte lovgivningen om afgiftspligtig grundstigning oprindeligt at fritage den del af prisstigningen på jord, som skyldes fald i pengeværdien, fra at svare afgift. Dette værn for ejerne er imidlertid afskaffet i den nugældende lov, der overlader det til folketinget vilkårligt at fastsætte en „konjunkturfaktor“, som er uden forbindelse med virkeligheden og absolut uegnet som garant for, at beskatningen kun rammer de samfundsskabte værdier. Det såkaldte konjunkturtillæg er fastsat til 55 pct. af grundbeløbet, men det medfører i praksis, at konjunkturtillægget er næsten værdiløst for arealer med et lavt grundbeløb i 1950. Var grundbeløbet f. eks. 1 kr. pr. m², vil tillægget kun udgøre 55 øre, medens det udgør 55 kr. for et areal, der i 1950 var vurderet til 100 kr. pr. m². Også det såkaldte fejlvurderingstillæg er ganske utilstrækkeligt til at beskytte ejerne mod usikkerhed ved eller direkte fejl i forbindelse med vurderingerne.

Et ofte fremhævet argument til forsvar for grundstigningsskylden går ud på, at den som ekstra skat vil fremtvinge jord til bedre økonomisk anvendelse. Hensigten er med andre ord at beskatte mennesker bort fra deres retmæssigt erhvervede ejendomme. Den økonomisk bedste anvendelse vil imidlertid altid foreligge i praksis, og motivet til salg ligger udelukkende i, at sælgeren ser sin fordel i at afhænde sin ejendom. Ophevelsen af grundstigningsskylden vil intet ændre i dette. I øvrigt synes denne motivering for grundstigningsskylden helt at overse, at jorden i vor tid ofte er belagt

med bestemmelser — f. eks. gennem byplan, fredning el. lign. — som på forhånd fastlægger dens fremtidige anvendelsesmuligheder.

De uovervindelige tekniske mangler, som herudover knytter sig til systemet om afgiftspligtig grundstigning, har også været medvirkende til fremsættelsen af dette forslag til beslutning om grundstigningsskyldens fuldstændige afskaffelse. Fradraget for grundforbedringer dækker kun rent tekniske anlæg som f. eks. vej og ledninger, men ikke alle de øvrige udgifter, der medgår til at føre en grund over fra en anvendelse til en anden, nemlig f. eks. udgifter ved købet, skatter og afgifter i ventetiden, udgifter ved byplanlægning, udgiften ved udstykning og salg m. m. Man kan også nævne bestemmelsen i § 55 om grundbeløbsfordeling, hvor man ved udstykninger må opgive at tage hensyn til værdiforskydninger inden for samme ejendomsareal siden nulpunktsvurderingen i 1950, og endvidere værditabsreglen i § 60, der skulle modvirke den urimelighed, det er at pålægge en ejendom grundstigningsskyld alene på grundlag af grundens værdiforøgelse, når udviklingen samtidig medfører, at ejendommens bygninger har tabt i værdi. Reglen har i praksis vist sig at være næsten uden betydning.

Under indtryk af alle de vanskeligheder, der er fremkaldt af loven, har lovgivningsmagten i tidens løb været nødt til at gøre en række undtagelser, idet den overvejende del af landbrugsjord for tiden fritages for grundstigningsskyld, ligesom der er indført en slags dispensations- og henstandsordning for en- og tofamiliehuse. Hvis lovgivningen ikke ophæves, må man forudse, at det kan blive nødvendigt med endnu flere undtagelser, da det i det lange løb må være uforståeligt, at industrien og gartneriet skal belastes med afgifter, man har set sig tvunget til at fritage landbruget for, eller at lejere i etageejendomme skal være dårligere stillet end lejere i parcelhuse.

Det er umiddelbart klart, at grundstigningsskylden virker direkte omkostningsforøgende for erhvervslivet, og der kan i den forbindelse være grund til at pege på, hvad højesteretssagfører, kreditforeningsdirektør Henning Hasle udtaler i sin netop udkomne bog om den afgiftspligtige grund-

[Gottschalck-Hansen.]

stigning. Heri understreges det, at grundstigningsskyldens omkostningsforøgende virkning forstærkes ved, at industrien af pladsnød må foretage udflytning til byernes omegn. Yderligere forøges omkostningsbyrden ved, at en ekspanderende industri nødvendigvis for at sikre sig udvidelsesmulighed må have reservearealer liggende bekvemt i forhold til nu udnyttede arealer. En sådan virksomhedspolitik, der gør senere udvidelser billigere, er naturligvis af største samfundssøkonomiske betydning, men — skriver Henning Hasle — denne fremsynede politik hæmmes af de høje grundskatter.

Det må i denne forbindelse fremhæves, at ingen af de lande, hvormed dansk industri og dansk erhvervsliv konkurrerer, kender til en lignende skat som den danske grundstigningsskyld. Det fremgår i øvrigt af de rådslagninger, der har fundet sted inden for Nordisk Råds rammer, at ingen af de nordiske lande har planer om at indføre grundstigningsskyld. Eksemplet fra Danmark har åbenbart haft en tilstrækkelig afskrækkende indflydelse.

Grundstigningsskylden er jo også i højeste grad boligfordyrende. Forslagsstillerne finder det særlig beklageligt, at den modvirker det voksende ønske i befolkningen om at erhverve eget hjem. Fra den seneste tids kommunale udstykninger er der eksempler på, at grundstigningen er blevet dobbelt så stor som købesummen. De nye ejere er herved blevet tvunget til ud over købesummen at forrente en offentlig prioritet på mere end det dobbelte af jordens salgspris.

Den særlige lempelsesregel for en- og to-familieejendomme, der giver ejeren en mulighed for henstand med grundstigningen, er en nødvendighed, så længe loven oprettholdes. Reglen har imidlertid den uheldige følgevirkning, at den hindrer ejerne i at sælge deres nuværende ejendomme for at købe andre, der bedre svarer til behovet, hvorved bevægeligheden på boligmarkedet hæmmes. Dette bidrager til yderligere at komplicere den i forvejen vanskelige bolig-situation. Det er sandsynligt, at langt den største del af dem, der i de senere år har købt grunde og parcelhuse i byudviklingsområderne, tilhører den befolkningsgruppe, der ikke tidligere har haft råd til eget hus,

men som nu på grund af den moderne tidsalders forbedrede levevilkår er rykket ind som efterspørgere på ejendomsmarkedet. For denne ud fra alle synspunkter sunde udvikling er grundstigningsskylden en alvorlig hæmsko, idet alle nye ejere vil få fastlåst deres grundstigningsskyld på det nye og højere niveau.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget om grundstigningsskyldens bortfald til tingets hurtige og velvillige behandling. For hvert år, der går, bliver denne lovs forskelsbehandling og vilkårligheder stadig mere graverende. Ingen ansvarlig politisk instans kan tage ansvaret for, at endnu et års vurderinger får skattemæssige virkninger.

Formanden: Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 13. december, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Rask-Ørsted Fondet. (Danmarks internationale videnskabelige fond).

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om de kulturhistoriske lokalmuseer.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende forhøjelse af ydelser m. v.) [af Chr. Madsen m. fl.].

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i skifteloven.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

[Formanden.]

7) Tredje behandling af:

Forslag til lov om fortsat drift af det skandinaviske undervisningshospital i Korea m. v.

8) Tredje behandling af:

Forslag til lov om fritagelse for grundskyld til staten samt grundstignings-skyld for skatteåret 1964-65 af landbrugsejendomme.

9) Tredje behandling af:

Forslag til lov om regulering af den amtskommunale grundskyld af landbrugs-ejendomme i skatteåret 1964-65.

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om en investeringsfond for Færøerne m. v.

Mødet hævet kl. 15⁴⁵.

39. møde.

Fredag den 13. december kl. 10.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om børne- og ungdomsforsorg.

I skrivelse af dags dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om en statsskole som forsøgscenter for 8.-10. skoleår.

Medlem af folketinget Foged har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad er årsagen til, at finansministeren ikke allerede har fremsat forslag, således at tilbagebetaling af for meget erlagt grundstignings-skyld for landbrugsejendomme kan finde sted?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Fra faglige og andre sammenslutninger samt private personer er modtaget en række henvendelser angående udenrigspolitiske, økonomiske og sociale spørgsmål, herunder boligspørgsmål. De pågældende henvendelser vil blive fremlagt til gennemsyn for medlemmerne i læseværelset.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bundvad): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om børne- og ungdomsforsorg.*

I 1958 gennemførtes en del betydningsfulde ændringer i de afsnit af forsorsloven, der omhandler børne- og ungdomsforsorgen. I den forbindelse blev det bestemt, at loven skulle optages til revision i folketingssamlingen 1962-63 — en revision, der ved lov af 24. april 1963 blev udskudt til indeværende samling,

Den daværende socialminister nedsatte i 1961 et embedsmandsudvalg til at forberede revisionen. Udvalget fik til opgave at overveje visse hovedspørgsmål i forbindelse med de ændringer, der var gennemført i lovgivningen i 50'erne, men under hensyn til den betydelige udvikling, forsorgen har gennemgået siden socialreformen af 1933, blev det yderligere bestemt, at der skulle foretages en almindelig gennemgang af loven med henblik på ajourføring og forenkling af teksten i lighed med den revision, der i de senere år er foretaget af andre dele af den sociale lovgivning.

Det blev hurtigt klart, at der måtte foretages en fuldstændig omskrivning af loven, for at den kunne blive tidssvarende, og det foreliggende lovforslag, som bygger på revisionsudvalgets betænkning, fremtræder derfor ikke som en række ændringsforslag til den gældende lov, men som en helt ny lov.

Lovforslaget omfatter det samme saglige område som den gældende lov, men omskrivningen har medført, at loven er blevet væsentlig kortere, nemlig på 115 paragraffer i forhold til den gældende lovs 134 paragraffer, og loven fylder 18 sider i stedet for den hidtidige lovs 34 sider.

Forkortelsen skyldes dels den sproglige